

Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 2

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1929/30

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: CIRIL DEBEVEC

V I H A R

Premijera 13. marca 1930

**ROKAVICE
NOGAVICE**

prvovrstne kvalitete

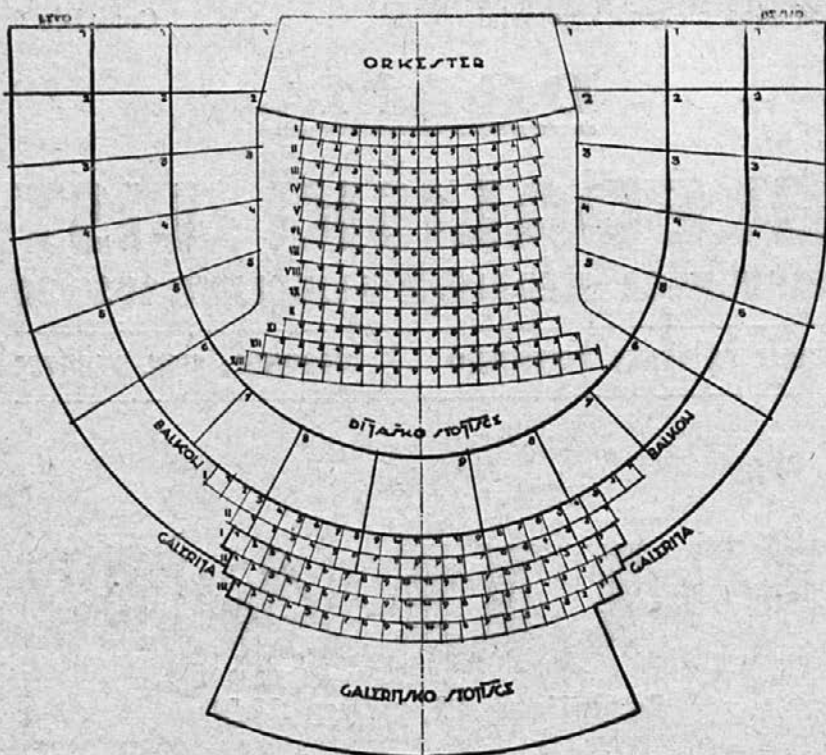
dobite le v specialni trgovini

SREČKO VRŠIČ nasl.

V. LESJAK

ŠELENBURGOVA ULICA 3

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

JUTROVI MALI OGLASI

PRODAJO

KUPIJO

POSREDUJEJO

VSE in
VSAKOMUR

Oglasni oddelek »JUTRA« LJUBLJANA
PREŠERNOVA UL. 4

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 13. marca 1930

Dragi Šest,

stota režija! In deseti ali enajsti ali dvanajsti ali trinajsti Shakespeare! Veseli me, da si si za to priliko izbral baš njega. Dosti sva skupaj presedela nad njim, doživela marsikaj lepega ob njem, zato je prav, da sva mu hvaležna in mu ostaneva zvesta.

Našega gledališča si kljub vsem ugovorom brez Shakespearea ne morem več misliti. Kaj pomeni igralcem, vemo vsi, ki smo jim blizu. Ob njem se je tudi instinkt ljubljanskega občinstva prav gotovo bolj izkazal nego modrost slovenskih kritikov. Poleg sodobnega Raynala, Sheriffa in drugih ima svoje mesto tudi usedobni Shakespeare. Branimo se samo nesodobnosti. Ecco! — da povem po tvoje.

Ali naj naštevam, rešetam, sodim in hvalim tvojih sto režij? Ne vodim statistike in ne utegnem. Zavedam se pa prav dobro vsega tvojega ogromnega dela, vem, koliko ti je vzelo moči, svobodnih ur, oddiha, spanja, živcev, zdravja; za vse to si užil nekaj priznanja in dosti zoprnosti, ni ti pa vzelo samozavesti in dobre volje. Sploh: ali pričakuješ slavnostnega govora? Beži k vragu z največjo naglico

Tvoj
Oton Župančič.

V Ljubljani, dne 14. marca 1930

V Londonu, v westminsterski katedrali, kjer počivajo Dickens, John Gay, igralec Garrick, Händel in drugi veliki geniji, stoji tudi soha Shakespeareova z napisom, ki je vzet iz ust Prosperovih: »Iz take smo snovi, kot sni, in malo to življenje obkroženo je s spanjem. —« To mesto v njegovem »Viharju« je značilno za pesnika, in lahko trdimo, da se je poslavljajal s tem delom od sveta, od poezije in od svojega tvornega genija. Podobno pesimistično mesto srečamo sicer mnogo prej tudi v »Macbethu«, češ, da je življenje minljiva, nesmiselna komedija, a vendar je zvok tu ves drugačen, ves otožen, no, jasen in je spoznanje...

Leta so prišla in sivi lasje. Še enkrat je preletel Shakespeare svoje like, še enkrat jih je nežno pobožal njegov genij. In one, ki jih je ljubil najbolj, one je vzel še enkrat in jih združil in povezal v usodo. — Tako srečamo v »Viharju« same stare znance... Romea in Julijo — tu Ferdinanda in Mirando, ali pa Florizela in Perdito iz »Zimske pravljice«. Ali ni stari, dobri Gonzalo daljni sorodnik Polonijev? In njegove šaljivce najdemo, še vedno so veseli, dovtipni in razposajeni. Prava revija likov je pred nami, samih sorodnikov, ki nikakor ne morejo zakriti in zatajiti očeta. Le eden je nov, tako nov, da se nam odkrije z »Viharjem« nov Shakespeare — to je Prospero, pregnani knez in mag...

Komad prične mogočno teatralno, a za to nič manj pesniško vredno. Vihar na širokem morju — ladja — nevarnost. — A vzlic vsemu, vzlic opasnosti, vendar ne verujemo v propast — kajti Gonzalo ima toliko vére, da konča vse dobro, da prepriča tudi nas. — Po tem uvodu prične dejanje samo...

Privede nas k povzročitelju Viharja, h knezu Prosperu na samotni otok in njegovi hčerki Mirandi, ki še ni videla ljudi, razen očeta. — Tu na tem otoku zbere Prospero vse svoje zopernike, ki so ga tirali v prognanstvo, jih suče, izkuša in slednjič odpusti, kajti:

s krivico so me v živo ranili,
vendar postavim proti svoji jezi
ob stran se svojim blažjim čuvstvom, milost
je nad osveto. —

Svojo hčerko združi z jasnim Ferdinandom in ta dva tvorita svojevrsten del vsebine »Viharja«, kajti njiju ljubezen preizkuša Prospero s trdo roko.

Še tretjo skupino nam privede stari mojster in jo postavi nasproti čistim otrokom in pokvarjenim odraslim — trojico priprostitih ljudi: zapitega točaja Štefana, omejenega šaleža Trin-

kula in pa nekoga, ki je edinstven med Shakespeareovimi liki: človeka-žival Kalibana. — Ta kaliban ni karikatura, on je protitež duhovne kompozicije »Viharja«, on je nasprotje Prospera. Kaliban ni slab in hudoben kot tak — on je tak iz svojega živalstva, torej nedolžen. Zato ga moramo imeti pravzaprav radi, vzlic hudobijam, kajti njegov instinkt, živalski instinkt, ga privede na pravo pot in ga izpokori.

In kako modro obrača Prospero spreobrnitev. Ljudi izboljša s svarilom, grozo in pošastnostjo — te druge pa, ki so bližje živalcam — te pa užene s silo, bičem in psi. —

*

Še en svet nam odkrije Shakespeare v »Viharju«. Svet pravljičnih bitij, vil in nimf, pošasti in duhov. — A ne tako, kot v »Snu kresne noči«, tam so ta bitja, ti duhovi svobodni — tu pa so v službah Prosperovih. Glavni med njimi Ariel. — On je Prosperov duh, on je duh Shakespearea, on je njegov genij. — In ali ni to lepo: še enkrat ga Prospero, še enkrat ga poet vklene v svoje službe — nato pa — nato ga osvobodi, da se poda lahko spet med elemente... Preko vsega komada gre prošnja Ariela po svobodi in preko vsega Prosperov obet... ki konča:

Moj Ariel — tiček —
Prost bodi mi in zdrav!

*

Tekom desetih let nam je postal Shakespeare ljub in drag in marsikak večer smo se pogovarjali z njim in njegovimi liki. Poznamo celo vrsto njegovih dram in tragedij in tudi veseloigre njegove so bile priljubljene. V »Viharju« se nam kaže nov in od nove strani.

Odlomki iz Shakespeareovega „Viharja“

Poslovenil Oton Župančič.

Pesmi Ariela:

I.

I. dejanje.

Sem pridite na sivi prod,
roke si sklenite:
poklon, poljub, in vode spod
vmire se vihrovite;
ples ličen vij se tu in tam,
duhovi bodo peli vam,
Čuj zdaj!

VIHAR

Komedija v petih dejanjih in epilogu. Spisal William Shakespeare.
Poslovenil Zupančič.

Režiser: prof. O. Šest.

Alonso, kralj napeljski	Kralj
Ferdinad, njegov sin	Jan
Sebastijan, Alonsov brat	Železnik
Prospero, zakoniti vojvoda milanski	Levar
Antonio, njegov brat, nezakoniti vojvoda milanski	Gregorin
Gonzalo, pošten, star svetnik	Lipah
Adrijan dvornika {	Jerman
Francisco 	Sancin
Trinculo, šalež	Plut

Stephano, pijan točaj	Cesar
Kapitan	Kaukler
Brodarski	Potokar
Kaliban, divji, nakazen suženj	Skrbinšek
Miranda, Prosperova hči	Boltar-Miličičeva
Arijel, zračni duh	Šaričeva
Irida 	Vida Juvanova
Cerera ki jih predstavljajo duhovi {	Mira Danilova
Junona 	Maria Vera

Mornarji, vile, duhovi.

Glasba je Humperdinckova. Orkester dravske divizije pod vodstvom višjega kapelnika dr. Jos. Čerina.

Osnutke za dekoracije je izvršil šef slikarne Skrušný. Dekoracije izdelala gledališka slikarna, Kostumi po osnutkih prof. Vavpotiča so izvršeni v gledališki krojačnici pod vodstvom garderobierja Horvata.

Po drugem in četrtem dejanju daljši odmor.

Blagajna se odpre ob pol 8.

Zetek ob 8.

Konec okrog pol 11.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 30
„ II. - IV. vrste	„ 28
„ V. - VI. „	„ 26
„ VII. - IX. „	„ 24
„ X. - XI. „	„ 22
„ XII. - XIII. „	„ 20

Lože v parterju	Din 100
I. reda 1.	„ 100
„ 2.	„ 120
„ 3.	„ 70
„ 4.	„ 75
„ 5.	„ 20
Peti ložni stoli	„ 25
I. redu	„ 15
II. redu	„ 15

Balkon: Sedeži I. vrste	Din 22
„ II. „	„ 18
Galerija „ I. „	„ 14
„ II. „	„ 12
„ III. „	„ 10
Galerijsko stojišče	„ 2
Dijaško stojišče	„ 5

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagovni hiši od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

D

II.

I. dejanje.

Pet sežnjev spod tvoj oče spi;
kosti so mu korale zdaj;
oči so biserov sijaj;
od njega nič se ne zgubi,
le morje vse presnavlja,
v dragosti vse prenavlja.
Vile mu zvone v spomin:
Čuj, že jih slišim — cin, cin, cin.

III.

Še predno izrečeš »sem in tje«,
dvakrat dihneš, deš »kje ste«?
vsak po prstih sem prispe,
zvira, spreneveda se.

IV.

V. dejanje.

Skup s čebelo srebam med:
dom je moj jegličev cvet,
s sovjim klicem vanj grem ždet.
Sredi lastavičjih jat
tja letim, kjer je pomlad.
Rádosten, rádosten živel poslej
bom pod cvetovi, ki sijejo z vej.

Kaliban o otoku:

III. dejanje, 2. slika.

Ne boj se, otok poln je sladkih zvokov
in pesmi, ki te božajo brez škode.
Včasih brenklja na tisoče godal
mi krog ušés, včasih pojo glasovi,
ki, če zbudim iz dolgega se spanja,
me spet zazibljejo: takrat se v snu
mi oblaki odpro in hočejo zakladov
usuti name, da, ko se predramim,
kričim, naj spet bi spal.

Irida:

IV. dejanje.

Dobrotna Cerera, plodne ravnice
ječmena, ovs, rži, graha, pšenice;
višavje, ki drobnici pašo daje,
in trate, kjer so s slaíno krite staje;
kjer, zapuščen od ljubice neverne,
ljubimec toži; griče vinorodne;

obale morske, strme in neplodne,
koder se šetaš ti; — nebes kraljica,
ki jaz sem vodni most ji in vestnica,
ti ukazuje, da vse to ostavi,
in vabi te na trato sem k zabavi.

Cerera:

(Nastopi.)

Pozdravljena, poslanka mnogozorna,
soprogi Zevsovi vsikdar pokorna;
ki s svojih kril na moje cvetke žejne
izlivaš sveže rose blagodejne,
ponosni moji zemlji ovoj izbran; —
kaj zove me kraljica na to plan?

Irida:

Ljubezni verne zveza se praznuje,
da radovoljno vsak z darimi obsuje
presrečni par.

Cerera:

Povej, nebeški lok,
bo s sinom Venera v kraljičin krog
stopila tukaj?

Irida:

Le se nič ne boj:
njen voz, ki vleče ga golobov roj,
sem v zraku srečala. Tu-le je hotela,
še preden Himen jima luč prižge,
v zlo ženina zavesti in dekle,
ki sta prisegla vzdržnost.

Cerera:

Tu je sprevod
Junone velike: poznam njen hod.
(Junona nastopi.)

Irida:

Kako je, sestra? Pridi, darežljiva,
ta par osreči, naj blaginjo vživa
in čast v otrocih.

Junona:

Čast, blagost, zakonska sreča
naj se iz leta v leto veča,
spremlja vaju vse veselje!
Juno poje svoje želje.

Cerera:

Ploda polna vrt in njiva,
kašča, hram se naj preлива.
Komaj žetev je pod streho,
pridi že pomlad v uteho!
Stiske domu vedno tuje;
to vam Cerera daruje.

Prospero:

IV. dejanje.

Zdaj je zabave kraj. Ti naši igralci,
kot sem dejal, so vsi duhovi in
so stajali se v zrak, prozorni zrak:
in kakor rahla stavba tega vida,
kipeči stolpi, čarobne palače,
slovesni templji, velika ta obla,
da, vse, kar jo uživa, se razblini,
in kot je zginil nični ta sijaj,
vse mine brez sledu. Iz take smo
snovi, kot sni, in malo to življenje
obkroženo je s spanjem.* Vzburkan sem;
strpite z mano; stari mozeg moj
je zmeden: ta slabost vas naj ne moti:
če vama prav, pojdita v mojo celo
in počivajta: jaz bom malo šetal,
da si vtolažim gnev.

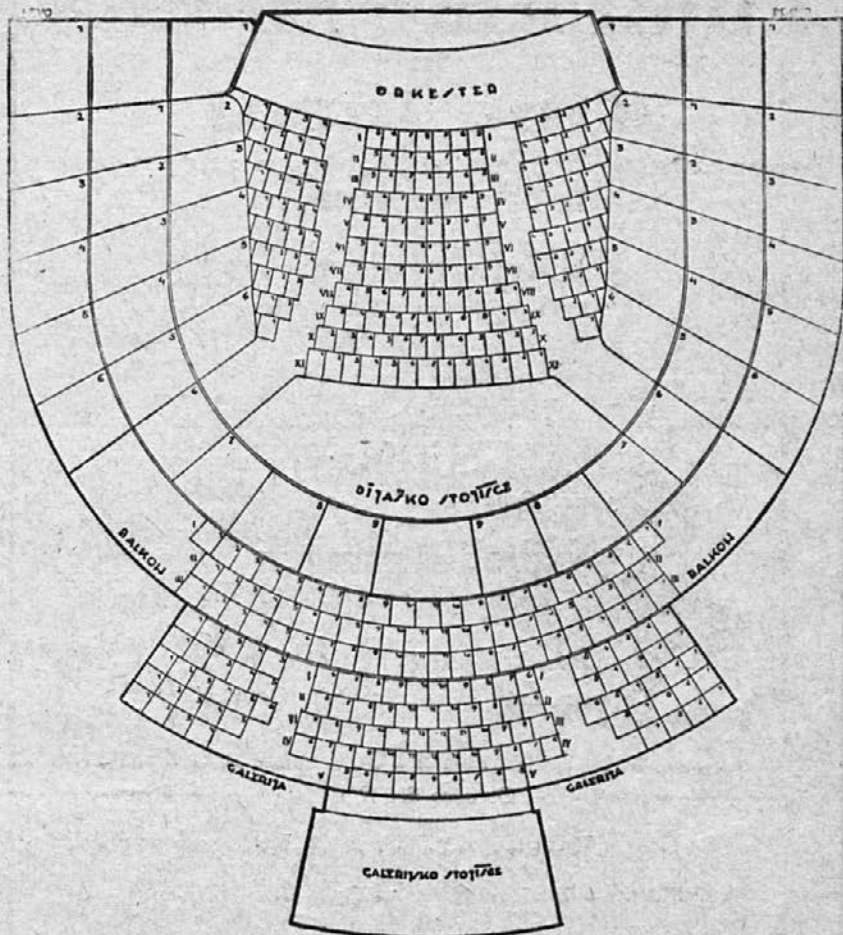
EPILÓG.

Prospero:

Konec zdaj je čarovnij;
kar je mojih še moči,
to je šibko: in tedaj
tu ostanem vekomaj;
da se spon osvobodim,
pomoči vaših rok želim:
naj jadra vaš mi diš napne,
sicer se moj namen podre,
da bi ugajal: zapuščen
sem, duh ne služi mi noben,
umetnosti je čar zgubljen.
V obup se mi pogrezne vse,
če me molitev ne otme,
ki trka Milosti na dver,
izsili ji odvezo in mir.
Če vam zveličanja je mar,
prostost mi naklonite v dar.

* Ti verzi so vklesani pod Shakespeareov spomenik v westminsterski katedrali v Londonu.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

Protinikotin „Nicotless“

je zdravju neškodljivo,
sigurno raztrovalno de-
lujoče sredstvo, ne da
bi vplivalo na kvaliteto,
okus in aromo tobaka.
Dobi se v lekarnah, dro-
gerijah in trafikah

Elitni kino Matica in **Kino Ideal**

**opozarjata cenjeno občinstvo na premijere
sledočih velefilmov:**

Divje orhideje

Greta Garbo & *Nils Asther*

Grof Monte Christo

Po romanu A. Dumasa

Christina

Janet Gano & *Charles Morton*

Najboljši prijatelj

Harry Picf

Latinska četrt

(Quartier Latin) & *Svetislav Petrovič*

Zlato

Dolores del Rio

Brezbožno dekle

Veliki specijalni velefilm. & *Cecil B. de Mille*

Zadnja četa

Conrad Veidt

Brezkončna ljubezen

Camilla Horn & *John Barrymore*

Črni domino

Harry Biedtke

Naš vsakdanji kruh

Charles Farrell & *Režija Murnau*

Zmagovalci vseirija

Ramon Novarro

Pravi raj

George O'Brien

Melodija srca

Hadži Murat